

Ahmet DANIŞMAN

Ceza Hukuku Açısından
ÖZEL HAYATIN KORUNMASI

KONYA

1991

SELÇUK ÜNİVERSİTESİ YAYINLARI NO.

: 99

HUKUK FAKÜLTESİ YAYINLARI NO.

: 10

CEZA HUKUKU AÇISINDAN

ÖZEL HAYATIN KORUNMASI

Prof. Dr. Ahmet DANIŞMAN

Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi
Ceza ve Ceza Usulü Hukuku, Haberleşme Hukuku
Öğretim Üyesi

Konya - 1991

Elçuk Üniversitesi Rektörlüğü, 1991

M 975 - 448-061-3

Çocuklarım
Alpay ve Selin'e

Elçuk Üniversitesi Yönetim Kurulunun 25.1.1991 tarih 91/13 sayılı kararı ile 750 adet basılmıştır.

ELÇUK ÜNİVERSİTESİ BASIMEVİ - KONYA

İÇİNDEKİLER

KISALTMALAR	XV
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

ÖZEL HAYATA SAYGI HAKKI

I – GENEL OLARAK	3
1. Özel hayatı ihlâl eden güçler ve ihlâl nedenleri, çatışan çıkarlar	3
A – Özel hayatı ihlâl eden güçler ve ihlâl nedenleri	3
B – Çatışan çıkarlar	6
2. Özel hayat hakkı kavramının menşei	6
3. Özel hayat hakkı kavramının tanımı ve kapsamı	7
A – Tanım	7
B – Kapsam	10
II – KİŞİ KAVRAMI VE EVRİMİ	13
1. Genel olarak	13
2. Kişilik kavramı	15
3. Kişilik hakları ve kavramı	16
A – Kişilik hakları	16
B – Kişilik hakkı kavramı	16
4. Kişilik hakkının tanımı, kapsamı	17
5. Kişilik haklarının özellikleri	18
III – ÖZEL HAYATIN ULUSLARARASI BİLDİRİLERDE TANINMASI	20
10 Aralık 1948 tarihli İnsan Hakları Evrensel Bildirisi	20
4 Kasım 1950 tarihli İnsan Haklarını ve Ana Özgürlüklerini Korumaya İlişkin Avrupa Sözleşmesi	21
4 Aralık 1966'da Birleşmiş Milletler'in kabul ettiği medeni ve siyasi haklara ilişkin uluslararası sözleşme	21
1 2 Kasım 1969 tarihli insan haklarına ilişkin Amerikan sözleşmesi	21

'A HÖZLEŞMEHİNİJE ÖZEL HAYATA MAYOI HAKKI	23
1. Özel hayatın İçeriği	23
A — özel hayat karşısında üye devletlerin edilgin (pulf) tutumu	23
B — özel hayat karşısında üye devletlerin etkin (aktif) tutumu	27
2. özel hayatın sınırlandırılması	26
A — Genel sınırlamalar	28
1) Savaş veya ulusal hayatı tehdit eden açık bir tehlike karşısındaki sınırlamalar	28
2) Yabancıların siyasal faaliyetleri karşısındaki sınırlamalar	29
3) Sözleşmeden yararlanma hakkının kaybı	29
4) İhtirazî kayıt (çekince kaydı)	29
B — Özgün (spécifique) sınırlamalar	29
1) Ulusal güvenliğinin gerektirdiği müdahaleler	30
2) Kamu güvenliğinin gerektirdiği müdahaleler	30
3) Ülkenin ekonomik huzurunun gerektirdiği müdahaleler	30
4) Düzenin sağlanması ve cezai suçların önlenmesi için gerekli müdahaleler	30
a) Suçluluk anketi	31
aa) Arama ve el koyma	31
abb) Dinleme ve kayıt tertibatlarının kullanımı	31
cc) Geçmişteki ceza davalarıyla ilgili bilgi, belge, dosya, fotoğraf, parmak izi ve ipuçlarının muhafazası veya başkasına aktarılması	31
b) Kişilik anketi	32
c) Duruşma ve yargılama	32
d) Tutukluluk rejimi	32
6) Sağlığın veya ahlâkın gerektirdiği müdahaleler	33
6) Başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunması için yapılan müdahaleler	33

İKİNCİ BÖLÜM

ÖZEL HAYATA SAYGI HAKKININ KORUNMASI (KARŞILAŞTIRMALI HUKUKTA)

BİLİMSEL VE TEKNİK GELİŞMELER KARŞISINDA ÖZEL HAYAT	34
1. Yeni teknikler	35
A — Araştırma teknikleri	35
1) Yeni araştırma teknikleri	36
a) Fizik teknikleri	36
aa) Mekanik tertibatlar	36
bb) Termik tertibatlar	36
cc) Optik tertibatlar	36
dd) Akustik tertibatlar	36

- b) Psikolojik teknikler	37
B — Açığa vurma teknikleri	38
2. Bilgisayar (Informatique)	38
A — Bilgisayar lehinde görüşler	39
B — Bilgisayar aleyhinde görüşler	39
C — Bilgisayarın gelişmesinin özel hayata etkisi	40
H — ÖZEL HAYAT VE HABERLEŞME ÖZGÜRLÜĞÜ	41
1. Genel olarak	41
2. Sosyal ve özel hayat ayırımının esası	42
3. özel hayatın gizliliğini koruma süresi	43
III — ÖZEL HAYATA SAYGI HAKKININ KORUNMASI	43
1. Genel olarak	43
2. özel hayatı genel koruma yolları	44
A — Amerika Birleşik Devletleri	44
B — İngiltere	47
C — İrlanda	48
D — İsveç	60
E — Danimarka	51
F — Norveç	61
G — Avusturya	62
H — Federal Almanya	52
I — Belçika	54
J — Lüksemburg	65
K — Yunanistan	65
L — Malta	66
M — Hollanda	56
N — Kıbrıs	57
O — İtalya	58
1) Görüntü veya ses alıcı araçlar yoluyla özel hayata haksız müdahale suçu	58
a) önşart	58
b) Suçun unsurları	59
aa) Maddî unsur	59
bb) Manevî unsur	59
cc) Hukuka aykırılık unsuru	59
c) Kovuşturmanın şikâyet üzerine veya re'sen yapılması	59
d) Ceza	59
2) CK'nun 615 bis maddesinin 1. fıkrasında belirtilen yollarla elde edilen haber veya görüntülerin açıklanması veya yayılmasıyla özel hayata haksız müdahale suçu	59
a) önşart	60
b) Suçun unsurları	60
aa) Maddî unsur	60
bb) Manevî unsur	60
c) Kovuşturmanın şikâyet üzerine veya re'sen yapılması	60

d) Ceza	60
3) Başkaları arasında telgraf veya telefonla yapılan muhabere veya muhavereyi ihlâl suçu	60
a) Öñşart	60
b) Suçun unsurları	61
aa) Maddî unsur	61
bb) Manevî unsur	61
c) Kovuşturmanın şikâyet üzerine veya re'sen yapılması	61
d) Ceza	61
4) Başkaları arasında yapılan telgraf muhaberesi veya telefon konuşmasını herhangi bir haberleşme amacıyla halka açıklama suçu	61
a) Öñşart	61
b) Suçun unsurları	62
aa) Maddî unsur	62
bb) Manevî unsur	62
c) Kovuşturmanın şikâyet üzerine veya res'en yapılması	62
d) Ceza	62
5) Başkaları arasında yapılan telgraf muhaberesi ve telefon konuşmalarını gizlice dinlemek veya engellemek için tesisat kurma suçu	62
a) Öñşart	62
b) Suçun unsurları	63
aa) Maddî unsur	63
bb) Manevî unsur	63
cc) (Hukuka aykırılık unsuru)	63
c) Kovuşturmanın res'en yapılması	63
d) Ceza	63
6) Telgraf muhaberesi veya telefon konuşmalarının içeriğinde sahtekârlık, değiştirme veya ortadan kaldırma suçu	63
a) Suçun unsurları	64
aa) Maddî unsur	64
bb) Manevî unsur	64
b) Kovuşturmanın res'en yapılması	64
c) Ceza	64
7) İzin almaksızın ses ve görüntü cihazları ile teknik araçlarla yapılan konuşmaları ihlâl eden cihaz ve araçların piyasaya sürülmesi suçları	64
a) Öñşart	64
b) Suçun unsurları	65
aa) Maddî unsur	65
bb) Manevî unsur	65
c) Kovuşturmanın res'en yapılması	©5
d) Ceza	65
8) Telefonla halkı rahatsız etme suçu	65
Ö — Fransa	65
1) Sözlerin bir cihazla ve rızasız dinlenilmesi kaydedilmesi ve nakledilmesi suçu	69

a) Öñşartlar	70
b) Suçun unsurları	70
aa) Maddî unsur	70
bb) Manevî unsur	70
cc) Hukuka aykırılık unsuru	71
c) Şikâyet	71
d) Ceza	71
2) Görüntünün bir cihazla ve rızasız alınması ve nakledilmesi suçu	71
a) Öñşartlar	71
b) Suçun unsurları	72
aa) Maddî unsur	72
bb) Manevî unsur	72
c) Şikâyet	72
d) Ceza	72
3) Herhangi bir cihazla elde edilen belgelerden yararlanma suçu	72
a) Öñşart	72
b) Suçun unsurları	73
aa) Maddî unsur	73
bb) Manevî unsur	73
cc) Hukuka aykırılık unsuru	73
c) Fail	74
d) Şikâyet	74
e) Ceza	74
4) Bir kişinin sözlerinin veya resminin kurgusu (montajı) suçu	74
a) Öñşartlar	74
b) Suçun unsurları	74
aa) Maddî unsur	74
bb) Manevî unsur	75
cc) Cezalandırılabilme unsuru	75
c) Şikâyet	75
d) Ceza	76
5) Ses ve görüntü alma cihazlarının piyasaya sürülmesine ilişkin suçlar	76
a) Öñşartlar	76
b) Suçun unsurları	76
aa) Maddî unsur	76
bb) Manevî unsur	76
c) Ceza	76
6) Çeşitli hükümler	76
a) Teşebbüs	76
b) Kamu davası	76
c) Müsadere	77
- İsviçre	77
1) Başkaları arasındaki özel konuşmaları dinleme veya kaydetme suçu	79
a) Öñşartlar	79
b) Suçun unsurları	79
aa) Maddî unsur	79

bb) Manevi unsur	79
cc) Hukuka aykırılık unsuru	80
c) Şikâyet	80
d) Ceza	80
2) Başkaları arasındaki konuşmalardan çıkar sağlamak, başkasına bildirmek, kaydı muhafaza etmek, başkasının öğrenmesine sebep olmak suçu	80
a) Önşart	80
b) Suçun unsurları	81
aa) Maddî unsur	©1
bb) Manevî unsur	81
c) Fail	81
d) Şikâyet	81
e) Ceza	81
3) Başkalarının kendisiyle yaptıkları konuşmaları bunların izni olmadan bir cihaza kaydetme suçu	81
a) Önşartlar	81
b) Suçun unsurları	82
aa) Maddî unsur	82
bb) Manevî unsur	82
cc) Hukuka aykırılık unsuru	82
c) Fail	82
d) Şikâyet	82
e) Ceza	82
4) Başkalarının kendisiyle olan konuşmalarına ilişkin izinsiz kayıtları muhafaza veya kullanma veya üçüncü kişinin onu öğrenmesine sebep olma suçu	82
a) Önşart	83
b) Suçun unsurları	83
aa) Maddî unsur	83
bb) Manevî unsur	83
c) Fail	83
d) Şikâyet	88
e) Ceza	83
5) Görüntü alıcı cihazla gizli veya özel alanın ihlâli suçu	83
a) Önşartlar	84
b) Suçun unsurları	84
aa) Maddî unsur	84
bb) Manevî unsur	84
c) Şikâyet	84
d) Ceza	84
6) Görüntü alıcı bir cihazla elde edilen veya bir kayıt cihazıyla kaydedilen bilgi veya kaydı kullanma, muhafaza etme veya üçüncü kişinin öğrenmesine sebep olma suçu	84
a) Önşart	85
b) Suçun unsurları	85
aa) Maddî unsur	85
bb) Manevî unsur	85
c) Fail	85
d) Şikâyet	85

e) Ceza	85
7) Dinleme, ses alma, görüntü alma cihazlarının piyasaya esürülmesi, yapanları hakkında bilgi verilmesi ve onlarla ilgili reklâm yapılması suçları	85
a) Suçun unsurları	66
aa) Maddî unsur	86
bb) Manevî unsur	86
b) Fail	86
c) Şikâyet	86
d) Ceza	86
8) Telefonla rahatsız etmek veya kızdırmak suçu	86
a) Suçun unsurları	87
aa) Maddî unsur	87
bb) Manevî unsur	87
b) Şikâyet	87
3. Özel hayatın bilgisayara karşı korunması	87
A — Genel olarak	87
B — Kişilerin adlandırıcı bilgi bantlarına karşı korunması	89
a) Bazı adlandırıcı bilgilerin kaydının yasaklanması	89
b) Adlandırıcı bilgilerin toplanması, kaydı ve muhafazası	90
c) Bilgiye varma, iletme ve düzeltme hakkı	91

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

TÜRK HUKUKUNDA DURUM

I — ANAYASALARDA	92
1. 1924 tarihli Teşkilâtı Esasiye Kanunu	92
2. 1961 tarihli Anayasa	92
3. 1982 tarihli Anayasa	93
A — özel hayatın gizliliği hakkının içeriği, dokunulmazlıkları ve istisnaları	94
1) İçerik	94
2) Dokunulmazlıklar	94
a) Kişinin üstünün, özel kâğıtlarının ve eşyasının aranamaması kuralı	95
b) Konut dokunulmazlığı	95
c) Muhabere gizliliği	95
3) İstisnalar	95
a) Adli soruşturma ve kovuşturma	96
b) Kanunun gösterdiği hallerde arama, elkoyma, konut dokunulmazlığı ve muhaberenin gizliliğini ihlâl	86
B — Özel hayatın gizliliği hakkının sınırlanması	96
1) Genel olarak	96
2) Genel sınırlamalar	97

3) özel sınırlamalar	08
4) Temel hak ve özgürlüklerin kullanılmasının durdurulması	99
[– BASIN KANUNLARINDA	101
1. 1931 tarihli Matbuat Kanunu	101
2. 5680 sayılı Basın Kanunu	101
3. 6334 sayılı Kanun	101
I – BASIN AHLÂK YASASI	102
[– BASIN KONSEYİ, BASIN MESLEK İLKELERİ	102
– BASIN -İLÂN KURUMU KANUNU'NDA	102
! – ÖZEL HUKUKTA	103
1. Medenî Kanun'unda	103
2. Borçlar Kanunu'nda	105
[_ CEZA KANUNU'NDA	106
[I – OEZA KANUNU ÖN TASARISI'NDA	107
1. Başkaları arasındaki muhabereyi ihlâl suçu	108
1) Önşart	108
2) Suçun unsurları	108
a) Maddî unsur	108
b) Manevî unsur	108
c) Hukuka aykırılık unsuru	109
3) Fail	109
4) Şikâyet	109
5) Ceza	109
6) Şiddet sebebi	109
2. Başkalarına ait muhabere gönderileri içeriğini ifşa veya bu gönderileri kullanma suçu	109
1) Önşart	109
2) Suçun unsurları	110
a) Maddî unsur	110
b) Manevî unsur	110
3) Fail	no
4) Şikâyet	110
5) Ceza	110
6) Şiddet sebebi	110
3. Gönderenin rızası olmadan alınan mektup veya telgrafın yayımlanması suçu	110
1) Önşart	110
2) Suçun unsurları	111
aa) Maddî unsur	111
bb) Manevî unsur	111
3) Cezalandırılabilme şartı	111
4) Şikâyet	111
5) Ceza	111
4. Başkaları arasındaki konuşmaları bir cihazla dinleme veya kaydetme suçu	111

1) önşart	111
2) Suçun unsurları	111
a) Maddî unsur	m
b) Manevî unsur	112
c) Hukuka aykırılık unsuru	H ²
3) Şikâyet	112
4) Ceza	112
5) Şiddet sebebi	112
5. Başkaları arasındaki konuşmalara ilişkin belgeleri kullanma suçu	119
1) Önşart	113
2) Suçun unsurları	H ³
a) Maddî unsur	H ³
b) Manevî unsur	H ³
3) Fail	113
4) Şikâyet	113
5) Ceza	113
6) Şiddet sebebi	113
6. Kişinin katıldığı bir muhabereyi rızasız kayda alma suçu	113
1) Önşart	114
2) Suçun unsurları	H ⁴
a) Maddî unsur	H ⁴
b) Manevî unsur	H ⁴
c) Hukuka aykırılık unsuru	H ⁴
3) Şikâyet	114
4) Ceza	114
7. Katılınılan bir muhaberenin kayıtlarını kullanma suçu	114
1) Önşart	115
2) Suçun unsurları	H ⁵
a) Maddî unsur	115
b) Manevî unsur	H ⁵
3) Fail	116
4) Şikâyet	115
5) Ceza	116
8. Gizli veya özel alanın görüntü alan bir cihazla ihlâli suçu	115
1) Önşart	116
2) Suçun unsurları	H ⁸
a) Maddî unsur	U ⁶
b) Manevî unsur	H ⁸
3) Hukuka aykırılık unsuru	H ⁶
4) Şikâyet	117
5) Ceza	117
9. Görüntü alıcı cihazla elde edilen belgeleri kullanma suçu	117
1) Önşart	117
2) Suçun unsurları	H ⁷
a) Maddî unsur	H ⁷
b) Manevî unsur	H ⁷
3) Şikâyet	117
4) Ceza	117
SONUÇ	118
KAYNAKÇA	121

KISALTMALAR

AÜBYYO	:	Ankara Üniversitesi Basın ve Yayın Yüksek Okulu
AÜHF Dergi.	:	Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
AÜHF Yay.	:	Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları
AÜSBF Yay.	:	Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları
Bkz.	:	Bakınız
Bas. K.	:	Basın Kanunu
BK	:	Borçlar Kanunu
çev.	:	çeviren
FSEK	:	Fikir ve San'at Eserleri Kanunu
Fij	:	Bulletin de la Fédération internationale des Journalistes
Gaz. Pal.	:	Gazette du Palais
İÜHF Mec.	:	Istanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası
HP.	:	Bulletin de l'Institut international de la Presse
J.CJP.	:	Jurisclasseur pénal
MK.	:	Medenî Kanun
Muk. Huk. Araş. Derg.	:	Mukayeseli Hukuk Araştırmaları Dergisi
RG.	:	Resmî Gazete
Rev. int. dr. comp.	:	Revue internationale du droit comparé
Rev. se. crim.	:	Revue de science criminelle
Rev. trim. dr. civ.	:	Revue trimestrielle de droit civil
s.	:	sayfa
ve son.	:	ve sonrası